

געשמאק צו זיין א איד: בענין קדושת ישראל

1. Reb Moshe: The Life and Ideals of HaGaon Rabbi Moshe Feinstein, pg. 73

“People destroyed their children by always repeating es iz shver tzu zein a Yid (it is hard to be a Jew). No - it is not hard to be a Jew. It is beautiful and joyous to be a Jew.”

2. שר"ת אגרות משה יורה דעה ג.עא

וכבר אמרתי כמה פעמים כי יש אדם שהוא שומר תורה ומצות, ובניו לא די שלא ילמדו ממנו לקיים ג"כ התורה ומצותיה אלא הוא מבלי משים מלמד אותם ח"ו להיפוך, דכאשר רואין דאביהם היה מחשיב למשל שמירת שבת שהוא נסיון לפניו מחמת שהיה יכול לעסוק בעסקיו ולהרויח סך גדול ונמנע ולא עשה זהו חסרון גדול לחנוך הבנים משום שכיון שרואין שהוא נסיון הרי לא כל אדם יכול להיות גבור לכבוש את יצרו ולעמוד בנסיון והרי אנו מתפללים בכל יום בברכות השחר אל תביאנו לידי נסיון וזה יביא שהבנים עזבו תורת ה'. אך האדם הנבון אין לו שום נסיון משני טעמים חדא שיודע שהש"ת קצב לו מזונותיו וכל הרוחים שיהיו לו ובלעדיו אי אפשר להשיג אף פרוטה אחת לכן אף שאינו נותן בלי שום עסק מהאדם מצד שנגזר בזעת אפיק תאכל לחם אבל ברור שנגזר רק על ימים המותרים לעסוק במלאכה ומסחר ולא על שבתות ויו"ט האסורים ואף לא על השעות שא"א לעסוק במלאכה כמו בשעת תפלה ונמצא שלא מפסיד כלום במה ששומר שבת ויו"ט שמה שצריך להרויח ירויח בימי החול בלא ספק. ועוד אף אם לא השיג באמונתו כל כך וחושב שאם היה עוסק גם בשבת היה מרויח, גם כן אין זה נסיון למחבב השבת משום שהוא מצות הש"ת שחביבות זו שוה כל מה שהפסיד ע"י השבת, וכמו שחזינן שכמה אנשים מוציאים סך גדול לבנות דירה נאה ויש אף לחמשים אלף דאלאר ויותר ולא די שלא יתאוננו על הכסף שהוציאו על הבית אלא עוד שמחים בזה, וכן הוא ממש למי שהפסיד בשביל השבת שלא היה יכול לעסוק במלאכתו שהשבת שוה הסך שהפסיד ועוד יותר ויותר ויש לו ליהנות מזה שהשיג קיום מצות שבת בסך כזה וכזה. וכשרואין הבנים איך ששבת חביב כל כך ששוה כל כסף וזהב שבעולם, וגם שבאמת לא מפסיד כלום אלא אדרבה הוא מרויח מזה חיי נצח וגם שע"י השבת זוכה גם בברכה בעוה"ז הרי ישפיע עליהם שגם הם יקיימו בשמחה מצות השבת וכן כל המצות. וזה צריך כל מורה ומורה להשריש בלב ונפש התלמידים אמונה אמיתית ואהבה ומתיקות לתורה ומצותיה, שהוא בהנהגתם בעצמם שמזה לומדים התלמידים הרבה ומהדבור עמהם הרבה בדברים רכים ונעימים והתיחסותם עמהם.

3. תפילת העמידה ליום טוב – קדושת היום

אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת:

חיי האדם בתלמוד תורה ובמצוות התורה

4. ספרי דברים שמג

דבר אחר ויאמר ה' מסיני בא, כשנגלה הקדוש ברוך הוא ליתן תורה לישראל לא על ישראל בלבד הוא נגלה אלא על כל האומות, תחילה הלך אצל בני עשו אמר להם מקבלים אתם את התורה אמרו לו מה כתוב בה אמר להם (שמות כ.יג) לא תרצח אמרו כל עצמם של אותם האנשים ואביהם רוצח הוא שנאמר (בראשית כז.כב) והידיים ידי עשו (שם מ) ועל חרבך תחיה הלך אצל בני עמון ומואב אמר להם מקבלים אתם את התורה אמרו לו מה כתוב בה אמר להם (שמות כ.יג) לא תנאף אמרו לו כל עצמה של ערוה להם היא שנאמר (בראשית יט.לו) ותהרין שתי בנות לוט מאביהן הלך אצל בני ישמעאל אמר להם מקבלים אתם את התורה אמרו לו מה כתוב בה אמר להם (שמות כ.יג) לא תגנוב אמרו לו כל עצמם אביהם ליסטים היה שנאמר (בראשית טז.יב) והוא יהיה פרא אדם וכן לכל אומה ואומה שאל להם אם מקבלים את התורה...אלא אפילו שבע מצות שקבלו עליהם בני נח לא יכלו לעמוד בהם עד שפרקום כיון שראה הקדוש ברוך הוא כן נתנם לישראל...כך ישראל קבלו את התורה בפירושה ובדקדוקיה אף אותם שבע מצות שלא יכלו בני נח לעמוד בהם ופרקום באו ישראל וקבלום לכך נאמר ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו.

Why would you want to put upon yourself the obligation of doing so many מצוות?

5. מכות כג:

ר' חנניא בן עקשיא אומר: רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות, שנאמר: ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

6. רש"י שם

לזכות את ישראל - כדי שיהו מקבלין שכר במה שמונעין עצמן מן העבירות לפיכך הרבה להן שלא היה צריך לצוות כמה מצות וכמה אזהרות על שקצים ונבלות שאין לך אדם שאינו קץ בהן אלא כדי שיקבלו שכר על שפורשין מהן.

7. קידושין לא.

וא"ר חנינא: ומה מי שאינו מצווה ועושה - כך, מצווה ועושה עאכו"כ, דא"ר"ח: גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. אמר רב יוסף: מריש ה"א, מאן דהוה אמר לי הלכה כר"י, דאמר: סומא פטור מן המצות, עבידנא יומא טבא לרבנן, דהא לא מיפקידנא והא עבידנא, השתא דשמעיתא להא דא"ר חנינא: גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, אדרבה, מאן דאמר לי דאין הלכה כרבי יהודה, עבידנא יומא טבא לרבנן.

8. עבודה זרה ג-ג:

מיד כל אחד [ואחד] נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו, והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא, שנאמר: ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו. מקדיר, והא אמרת: אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו! משום דישאל נמי זימני (ג:) דמשכא להו תקופת תמוז עד חגא והוי להו צערא. והאמר רבא: מצטער פטור מן הסוכה! נהי דפטור, בעוטי מי מבעטי. מיד, הקב"ה יושב ומשחק עליהן, שנאמר: יושב בשמים ישחק וגו'. א"ר יצחק: אין שחוק לפני הקב"ה אלא אותו היום בלבד.

9. בבא מציעא קיד:

דתניא, רבי שמעון בן יוחי אומר: קבריהן של נכרים אין מטמאין, שנאמר ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם - אתם קרויין אדם, ואין נכרים קרויין אדם.

10. ברכות סג:

כדאמר ריש לקיש. דאמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה - שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל.

11. אבות ו.ב

שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה וכל מי שעוסק בתורה תדיר הרי זה מתעלה שנאמר (במדבר כא.יט) וממתנה נחליאל ומנחליאל במות:

חביבין ישראל

12. שם ג.יד

הוא היה אומר חביב אדם שנברא בצלם חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם חביבין ישראל שנקראו בנים למקום חבה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום שנאמר (דברים י"ד) בנים אתם לה' אלהיכם חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה חבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם שנאמר (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזובו:

13. שמות ד.כב

וְאִמְרַתְּ אֶל פְּרַעֲהַ לְהָ אָמַר ה' בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל:

14. בכור שור שם

בני בכורי ישראל: כל מעשה ידי בני הם, אבל ישראל בכורי וחביב לי יותר מכולם.

15. ברכות ו.

אמר רבי אבין בר רב אדא אמר רבי יצחק: מנין שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין - שנאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו; בימינו - זו תורה, שנאמר: מימינו אש דת למו, ובזרוע עזו - אלו תפילין, שנאמר: ה' עז לעמו יתן. ומנין שהתפילין עוז הם לישראל - דכתיב: וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ותניא, רבי אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש. אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרב חייה בר אבין: הני תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו? אמר ליה: ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. ומי משתבח קודשא בריך הוא בשבחייהו דישראל? - אין, דכתיב: את ה' האמרת היום (וכתיב) וה' האמריך היום. אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם; אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, שנאמר: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר: ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: תינח בחד ביתא, בשאר בתי מאי? - אמר ליה: כי מי גוי גדול ומי גוי גדול אשריך ישראל או הנסה אלהים ולתתך עליון.

16. שמות יטו.

וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלַכַת כְּהֻנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

What does it mean that we can all be כהנים?

17. רש"י שם

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים - שרים כמה דאת אמר (שמואל ב' ח יח) ובני דוד כהנים היו:

18. שד"ל שם

ממלכת כהנים וגוי קדוש. מפני שהיו הגוים מאמינים שכהנים קרובים וחביבים לאלהיהם ושאלהיהם עושים להם כל חפצם, אמר כי האומה כלה תהיה קרובה אל האל, שיהיה האל קרוב אליה בכל קראה אליו ומשגיח על כל ענינה, כאילו כל העדה כלם קדושים וכהנים, וזה רק ע"י שמירת מצותיו.

אור לגוים

19. ספורנו שם

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. ובזה תהיו סגולה מכלם כי תהיו ממלכת כהנים להבין ולהורות לכל המין האנושי לקרוא כלם בשם ה', ולעבדו שכם אחד, כמו שיהיה ענין ישראל לעתיד לבא, כאמרו ואתם כהני ה' תקראו (ישעיהו סא, ו) וכאמרו כי מציון תצא תורה (שם ב, ג):

20. בראשית יזא-ו

(א) וְיְהִי אֲבָרָם בֶּן תְּשַׁעִים שָׁנָה וְתִשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא יְקֹנֶק אֶל אֲבָרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שְׁדֵי הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהִנֵּה תָמִים:

(ב) וְאַתְּנָה בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וְאַרְבָּה אוֹתְךָ בְּמָאד מְאֹד:

(ג) וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל פְּנָיו וַיְדַבֵּר אֵתוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר:

(ד) אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְהִיִּיתְ לָאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם:

(ה) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אֲבָרָם וְהִיָּה שִׁמְךָ אֲבָרָהם כִּי אֵב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְתִּיךָ:

(ו) וְהִפְרַתִּי אִתְּךָ בְּמָאד מְאֹד וְנִתְתִּיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמֶּךָ יֵצְאוּ:

21. העמק דבר שם ד

... אבל זה היה הרצון והתכלית שיהיו כל אוה"ע יודעים את ה', והאלילים כליל יחליף, ולדבר זה הזהיר הקב"ה את אברהם שיהי רצונו להשקיע דעתו להיות לאב המון גוים להכירם את ה', ובזה יהיה נקרא אב המון גוים, כאב המעמיד את בנו על דעת ישרה. ובזה נתבאר דבר ה' הקודם התהלך לפני. היינו שיפרסם אלהותו אפי' לפני אוה"ע שאינם מוכשרים לקבל גירות גמור.

22. הרחב דבר שם

...וגוים וישראל נמשלו לאש ומים, כדכתיב והיה בית יעקב אש [עובדי'], ובאוה"ע כתיב הוי המון עמים רבים כהמות ימים יהמיון [ישעי' י"ז], ואש הוא בצורה מאירה ומכשיר את המים לכל דבר שנצרך, אבל כל זה כשהמים בקדירה מפסקת בין האש והמים, אבל אם יגעו זה בזה המים יכבו את האש ויקלקלו את האש יותר מהמים, שהאש מעלה עשן ולא המים, כך ישראל המה בצורה מאירה ומכשירים את אוה"ע, אבל כל זה שיש תורה מפסקת בין ישראל לאוה"ע, והתורה הוא התלמוד שאין לאוה"ע חלק בה, אבל כשמתערבים ואין התורה מבדיל ביניהם, אוה"ע מקלקלים את ישראל ומבטלים לישראל, כמו שהמים מבטלים ומכבים את האש: